

การพัฒนาแบบการสร้างนักเล่าเรื่องและสื่อความหมาย เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยว
ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก
THE DEVELOPMENT OF CREATION STORYTELLERS AND COMMUNICATIONS MODEL
FOR STIMULATING THE TOURISM OF THE ROYAL COAST AREA

นรินทร์ สังข์รักษา¹ สวรรยา ธรรมอภิพล¹ วรรณวีร์ บุญคุ้ม² อัจฉรวรรณ เพ็ญวันศุกร์³

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

³ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Narin Sungrugsa¹, Sawanya Thammaapipon¹ Wannawee Boonkoun²,
Atcharawan Phenwansuk³

¹ Faculty of Management Science, Silpakorn University

² Faculty of Education, Silpakorn University

³ Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University

วันที่รับ (Received) : 19 February 2023

วันที่แก้ไขเสร็จ (Revised) : 28 April 2023

วันที่ตอบรับ (Accepted) : 31 May 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพของพื้นที่ที่มีความพร้อมในการสร้างนักเล่าเรื่องและสื่อความหมาย 2) ศึกษาแบบ หลักสูตร คู่มือการสร้างนักเล่าเรื่องและสื่อความหมาย และ 3) ทดลองและประเมินรูปแบบการสร้างนักเล่าเรื่องและสื่อความหมาย กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้านผู้ประกอบการท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จำนวน 60 คน ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม แบบประเมินความพึงพอใจ ทดลอง 4 จังหวัด ๆ ละ 1 ชุมชนตามเกณฑ์ที่กำหนด รวม 127 คน การรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์อุปนัย ผลการวิจัยพบว่า (1) พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันตกมีความหลากหลายในการท่องเที่ยว ทั้งการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น และกำหนดเกณฑ์การเลือกพื้นที่ที่กำหนด 4 จังหวัด ๆ ละ 1 พื้นที่เพื่อให้ครอบคลุมได้แหล่งท่องเที่ยวที่ศึกษาในการสร้างนักเล่าเรื่อง 2) จัดทำหลักสูตร คู่มือการอบรม และได้รูปแบบการสร้างนักเล่าเรื่อง เรียกว่า “SEKUNA Model” ประกอบด้วย 1) Self-developing-S (การพัฒนาตนเอง) 2) Effort-E (ความอุตสาหะ) 2) Driving Forces-D (แรงขับ/พลังภายใน) 3) Knowledge Inquiry for Experience-K (การแสวงหาความรู้จากประสบการณ์) 4) Universal-U (ความเป็นสากล) 5) Networking-N

(เครือข่ายวิชาการ 6) Attraction -A (แหล่งท่องเที่ยวที่มีเสน่ห์) ที่ผ่านการรับรองแล้ว และ (3) ผลการทดลองพบว่า คะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจในการอบรมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การสร้างนักเล่าเรื่องและสื่อความหมาย, เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก

Abstract

This research aimed to 1) study potential of areas which had their potentials ready to build up storytellers and communicators 2) develop the model with its course 3) try out and evaluate the model from the study. The key informant persons were community leaders, local wisdom persons,, tourist entrepreneurs, tourist experts and officers of ministry of Tourism and Sports. The research instruments were guideline for in-depth interview, guideline for documentary analysis, evaluative test of before, test of satisfaction toward the course, guideline of how to manage the forum of focus group discussion. The research was implemented in the 4 communities of 4 provinces (1 community/1 province) and all of the participants were accounted to 127 persons according to the criteria. The data was collected by self. From the results it was found as follows: 1) Both of the natural and man-made tourisms of Royal Coast Area had their varieties for supporting the industrial tourism. After the criteria of area selection 4 provinces, 1 province: 1 area for coverage the royal coast which the important areas were was set up included and carried out the process of building up in storytellers. 2) The training course and its manual were manipulated and implemented after that the model was constructed to build up storytellers and named to “SEDKUNA Model”. This was come from 1) Self-developing (S) 2) Effort (E) 3) Driving Forces (D) 4) Knowledge Inquiry for Experience (K) 5) Universal (U) 6) Networking (N) 7) Formal Accepted-Attractive Tourism Sources. 3) From the training course the pre-test mean score and the post-test mean score yield the significant difference at $P < 0.05$. The participants satisfied to the course at much level.

Keywords: Creation Storytellers and Communication, The Royal Coast Area

บทนำ

ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากทุกมุมโลก การท่องเที่ยวถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างมหาศาล ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขัน

ได้อย่างยั่งยืน เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยเน้นให้เศรษฐกิจรายสาขามีการเติบโตอย่างเข้มแข็ง โดยเฉพาะธุรกิจภาคบริการที่ได้มุ่งเน้นให้มีรายได้และขีดความสามารถเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) ส่วนสถิติการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2562 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 41.1 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.5 สร้างรายได้ 2.21 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 โดยแนวโน้มรายสัปดาห์คาดการณ์ว่าจะมีนักท่องเที่ยวจากจีน 11.69 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 11 และจากประเทศในอาเซียน 11.31 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 และจากยุโรป 6.90 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 2 (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) โดยในปี พ.ศ. 2560 ภูมิภาคที่รายได้ด้านการท่องเที่ยวขยายตัวสูงสุด คือ ภาคตะวันตกขยายตัวร้อยละ 20.82 โดยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และเพชรบุรี ในปี พ.ศ. 2560 มีการขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวร้อยละ 22.51 และ 13.06 ตามลำดับ และยังได้รับการจัดให้อยู่ในกลุ่มจังหวัดที่มีผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยไปเยือนมากที่สุด 10 อันดับแรกอีกด้วย ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากนโยบายส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวบนนโยบายไทยแลนด์ริเวียร่า ที่ได้กำหนดให้พื้นที่ของอำเภอชะอำและอำเภอหัวหินเป็นศูนย์กลางแหล่งท่องเที่ยวทรัพยากรทางทะเลระดับนานาชาติ รองรับกลุ่มนักท่องเที่ยว High-End (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนผู้เยี่ยมเยือนในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก

จังหวัด	ผู้เยี่ยมเยือนชาวไทย (คน)			ผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ (คน)			จำนวนผู้เยี่ยมเยือนทั้งหมด (คน)		
	2017	2016	% change	2017	2016	% change	2017	2016	% change
เพชรบุรี	8,195,132	7,224,814	+13.43	526,849	489,732	+7.58	8,721,981	7,714,585	+13.06
ประจวบคีรีขันธ์	5,713,341	4,636,695	+23.14	1,205,028	1,007,578	+19.60	6,918,369	5,647,273	+22.51
ชุมพร	1,350,753	1,248,569	+8.18	111,594	108,859	+2.51	1,462,347	1,357,428	+7.73
ระนอง	922,649	870,793	+5.96	54,823	52,450	+4.52	977,472	923,243	+5.87

ที่มา: กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562

โครงการไทยแลนด์ริเวียร่า (Thailand Riviera or The Royal Coast) เป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก มีการพัฒนาพื้นที่ตามถนนเลียบริมชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกของอ่าวไทย ตั้งแต่จังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และระนอง ให้เป็นเมืองท่องเที่ยวริมฝั่งทะเลที่มีความหรูหรา พื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันตกให้มีศักยภาพและความพร้อมในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทั้งในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ตอนบน มีอัตลักษณ์การท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561) สามารถช่วงชิงส่วนแบ่งทางการตลาดจากคู่แข่งที่เป็นเป้าหมายอย่างครบวงจร และที่สำคัญยังมีอิทธิพลต่อการใช้จ่ายใช้สอยและพำนักราน ซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญในการที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มเป้าหมายให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย

การสร้างนักเล่าเรื่องและสื่อความหมาย เพื่อบอกต่อและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่โดดเด่นให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพ ในการพัฒนาเรื่องราว สร้างเนื้อหา สื่อดิจิทัล กิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยว และคุณภาพบริการ เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก ตามแผน “ไทยแลนด์ ริเวียร์รา” (ดารา วรธน ญาณะนันท์ และคณะ, 2564) นอกจากส่วนแบ่งการตลาดแล้ว กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ แบนด์การท่องเที่ยวที่โดดเด่นยังมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ได้มาซึ่งกลุ่มลูกค้าเป้าหมายหลัก กลุ่มตลาดระดับบน และกลุ่มลูกค้าที่มีความรักดีสูง (Shepherd, 1979: 5-7) และที่สำคัญยังมีอิทธิพลต่อการใช้จ่ายใช้สอยและพำนักรานของนักท่องเที่ยวคุณภาพที่สามารถเยี่ยมชมสถานที่ต่างๆ ในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวสามารถใช้จ่ายใช้สอย ทั้งอาหาร ของกิน ของฝากและบริการต่างๆ ที่มีผู้นำชมเรื่องราวต่างๆ และประชาสัมพันธ์จากพื้นที่จากการสร้างนักเล่าเรื่องและสื่อความหมายในพื้นที่เป็นการขยายศักยภาพคนในท้องถิ่นให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพ

จากงานวิจัยของ พนาวิรัตน์ ศรีแสง และคณะ (2563) ที่ศึกษาการพัฒนาแบบการตลาดเชิงรุก การประชาสัมพันธ์ และแบนด์การท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก พบว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ Thailand Riviera ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวโดยรถยนต์ส่วนตัว มีระยะเวลาในการพำนักรประมาณ 2-3 วัน มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยประมาณ 1,000-3,000 บาท ต่อคนต่อวัน นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ภาพลักษณ์และอัตลักษณ์การท่องเที่ยวในระดับดีมาก รูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวแบบขับรถด้วยตัวเอง (Self-Drive Tourism) ได้แก่ เส้นทางสายเกลือ (Thailand Riviera Self-Drive Salt Route) จังหวัดเพชรบุรี เชื่อมโยงกับ เส้นทางเลียบริมชายฝั่งทะเล (Thailand Riviera Self-Drive Coastal Route) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นเส้นทางที่มีทัศนียภาพสวยงาม ขับผ่านชุมชน มีกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนตลอดเส้นทาง จัดเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่สามารถเข้าถึงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่ห่างไกลได้ ทำให้การกระจายรายได้เข้าสู่ชุมชนได้อย่างแท้จริง อีกทั้งควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยว และผู้ประกอบการท่องเที่ยว ในการต้อนรับนักท่องเที่ยวกลุ่ม Self-Drive การสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่ม Self-Drive การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึก การพัฒนามาตรฐานการบริการ ความสะอาด และความปลอดภัย ของที่พัก ร้านอาหาร ร้านกาแฟ จุดแวะพัก จุดชมวิวกว้างในชุมชน ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวอันจะทำให้ นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและต้องการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการยกระดับรายได้ของชุมชน และของประเทศ

จากปรากฏการณ์ดังกล่าว หากไม่มีการดำเนินการศึกษาจะส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่แม้ว่าจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวจำนวนมาก แต่กลับมีนักท่องเที่ยวไปเมืองหลัก การสร้างนักเล่าเรื่องจะช่วยสื่อความหมาย เรื่องราวให้นักท่องเที่ยวได้ทราบเรื่องราวในแหล่งท่องเที่ยว สามารถบอกต่อนักท่องเที่ยวญาติหรือคนที่รู้จักมาท่องเที่ยวได้ แต่ปัญหาของนักท่องเที่ยว (Pain Points) ที่สำคัญคือการขาดการบอกต่อ ขาดการสื่อความหมาย และขาดการรับรู้ถึงอัตลักษณ์ จุดเด่น สิ่งดีๆ ที่บ่งถึงศักยภาพและความพร้อมในทรัพยากรการท่องเที่ยวของพื้นที่ รวมถึงการสร้างอัตลักษณ์การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว และผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ทำให้คณะผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบการสร้างนักเล่าเรื่องและสื่อความหมายเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก

ในการเป็นข้อมูลการบอกต่อ สร้างนักเล่าเรื่องราวของท้องถิ่นสร้าง อัตลักษณ์การท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดให้เกิด การรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและเสริมศักยภาพของพื้นที่ สร้างรายได้และเศรษฐกิจของชุมชนที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น อันนำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของพื้นที่ที่มีความพร้อมในการสร้างนักเล่าเรื่องเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในเขต พัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก
2. เพื่อศึกษารูปแบบ หลักสูตร คู่มือการสร้างนักเล่าเรื่องและสื่อความหมายเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยว ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก
3. เพื่อทดลอง และประเมินรูปแบบการสร้างนักเล่าเรื่องและสื่อความหมายเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยว ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาและทบทวนเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา มีดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับนักเล่าเรื่อง การสร้างนักเล่าเรื่องเป็นการพัฒนาศักยภาพคนในชุมชน ให้ความสามารถในการเล่าเรื่องราวของท้องถิ่น มีวิธีการไม่ยุ่งยากซับซ้อน สามารถใช้ได้กับทุกกลุ่มเป้าหมาย ให้นำเสนอเรื่องราวประสบการณ์ในท้องถิ่น แหล่งท่องเที่ยว วิถีชีวิต ภูมิปัญญา เทคนิควิธีการในการสร้าง นักเล่าเรื่อง ต้องมีการค้นหาภูมิปัญญา อัตลักษณ์เด่นในชุมชน การศึกษา การค้นคว้า การเตรียมการเล่าเรื่อง ฝึกปฏิบัติสร้างนักเล่าเรื่อง (นรินทร์ สังข์รักษา และคณะ, 2561)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อความหมาย การสื่อความหมายในบริบทของการท่องเที่ยว เป็นศิลปะ การสื่อความที่นำเสนอเรื่องราวที่กระตุ้นความสนใจ ช่วยให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่า ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม มีส่วนสำคัญในการเพิ่มมูลค่า ในสินค้าและบริการ สามารถสร้างความสนุกสนานความเพลิดเพลินและความประทับใจต่อผู้มาเยือน ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความซาบซึ้งใจในการสื่อความที่นำเสนอ ตลอดจนการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์และ พัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน ดังนั้นการสื่อความหมายจึงเป็นกระบวนการสื่อความ และเทคนิค การสร้างเรื่อง WOW (นรินทร์ สังข์รักษา และคณะ, 2561) จึงเห็นได้ว่าการสร้างกระบวนการเรียนรู้ขององค์กร ด้วยการสร้างโลก และสร้างแรงบันดาลใจได้จากเรื่องเล่า (นภาพร หนะวานนท์, 2552)

3. แนวคิดเกี่ยวกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก ตามแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย (The Royal Coast) มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชายหาดและ หมู่เกาะตลอดแนวชายฝั่งทะเล ให้เป็น “ชายหาดและหมู่เกาะสวรรค์” เหมือนชายหาด Riviera ของประเทศ ฝรั่งเศส โดยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพในระดับ World Class Destination เพื่อดึงดูดกลุ่ม นักท่องเที่ยวระดับคุณภาพ (High-End) ที่มีอำนาจใช้จ่ายสูง รวมทั้งการเพิ่มการพัฒนา Man-Made Attraction เข้าไปยังพื้นที่เพื่อดึงดูดความมั่นใจของนักท่องเที่ยว และเป็นการสร้างความหลากหลายให้กับ Market Niche ในประเทศไทย โดยรูปแบบการท่องเที่ยวพื้นที่ The Royal Coast แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ 1) กลุ่ม

ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีจังหวัดเพชรบุรีเป็นศูนย์กลาง 2) กลุ่มท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ภูเขา ป่าไม้ อุทยานแห่งชาติ และชายฝั่งทะเลมีจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และชุมพรเป็นศูนย์กลาง และ 3) กลุ่มท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีจังหวัดระนองเป็นศูนย์กลาง (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560)

4. แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร ในความสำคัญของหลักสูตร อารง บัวศรี (2542) ได้สรุปว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อการศึกษาร่วมกัน นั่นคือหลักสูตรเป็นเครื่องมือที่ถ่ายทอดเจตนารมณ์หรือเป้าประสงค์ของการศึกษาของชาติไปแปลงเป็นการกระทำขั้นพื้นฐานในโรงเรียนหรือสถานศึกษา ถ้าจะกล่าวถึงหลักสูตร คือ หัวใจทางการศึกษา เพราะถ้าปราศจากหลักสูตรเสียแล้วการศึกษาที่ย่อมดำเนินไม่ได้ และองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร เป็นส่วนที่อยู่ภายในและประกอบกันเข้าเป็นหลักสูตรเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ความหมายของหลักสูตรสมบูรณ์เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน การประเมินและการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร พิจิตรา ธงพานิช (2556) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ว่าประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะ 2) เนื้อหาและจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา 3) วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ 4) วิธีการประเมิน

ระเบียบวิธีวิจัย

คณะผู้วิจัยใช้การวิจัยเพื่อพัฒนา (Research for Development) เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยคณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาศักยภาพของพื้นที่ที่มีความพร้อมในการสร้างนักเล่าเรื่องและสื่อความหมาย เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน เจ้าอาวาส ผู้นำชม นักท่องเที่ยว และหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตกทั้ง 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และระนอง จำนวน 60 คน หรือจนข้อมูลอิ่มตัว (Saturated Data) เกณฑ์ที่กำหนด คือ เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ในพื้นที่ไม่น้อยกว่า 6 เดือน และให้ความร่วมมือในการวิจัย ส่วนเกณฑ์การเลือกพื้นที่ใช้ กำหนดเกณฑ์การเลือกชุมชนที่มีศักยภาพได้คะแนนสูงสุด ประกอบด้วย เกณฑ์เชิงประจักษ์ (Empirical Criteria) เป็นปัจจัยภายใน กำหนดคะแนน 60 คะแนน เกณฑ์เชิงอนุมานเป็นปัจจัยภายนอก กำหนดคะแนน 40 คะแนน รวม 100 คะแนน โดยทำเป็น Rubric Score เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่สร้างขึ้น ได้แก่ แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก แนวทางการสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์เอกสารต่างๆ ประเมินศักยภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อสร้างรูปแบบ หลักสูตร คู่มือการสร้างนักเล่าเรื่องและสื่อความหมาย เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก กลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เกณฑ์ที่กำหนด คือ นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว และให้ความร่วมมือในการเป็นผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและแบบสอบถามในการรับรองรูปแบบ หลักสูตรเป็นแบบ Check List และ Rating Score จำนวน 1 ชุด การรวบรวมข้อมูลจากการจัดสัมมนาโดยการจัดสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ในประเด็นความเหมาะสมของรูปแบบฯ และการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 เพื่อทดลอง และประเมินรูปแบบการสร้างนวัตกรรมนักเล่าเรื่องและสื่อความหมาย

เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ประกอบการท่องเที่ยวชุมชน มีคฤหัสถ์น้อย ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชนและคนในชุมชน 4 จังหวัด รวม 127 คน ตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สนใจและสามารถเข้าร่วมการอบรมตลอดโครงการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม (Pre-test & Post-test) แบบถูกผิด จำนวน 15 ข้อ แบบประเมินความพึงพอใจในการอบรม ที่เน้นการจัดอบรม หัวข้อ/เนื้อหา/ความรู้ที่ได้จากการอบรม แนวทางการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นการพูดคุยเสวนากันในประเด็นที่ได้จากการทดลองการรวบรวมข้อมูลจากแบบทดสอบ และแบบประเมิน และการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์อุปนัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการศึกษาศักยภาพของพื้นที่ที่ได้ระดับคะแนนมากที่สุดในแต่ละจังหวัดๆ ละ 1 พื้นที่ เพื่อเป็นพื้นที่ต้นแบบในการพัฒนานักเล่าเรื่องและสื่อความหมาย ซึ่งจุดเด่นและอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ชุมชนเป้าหมาย สรุปได้ ดังตารางที่ 1

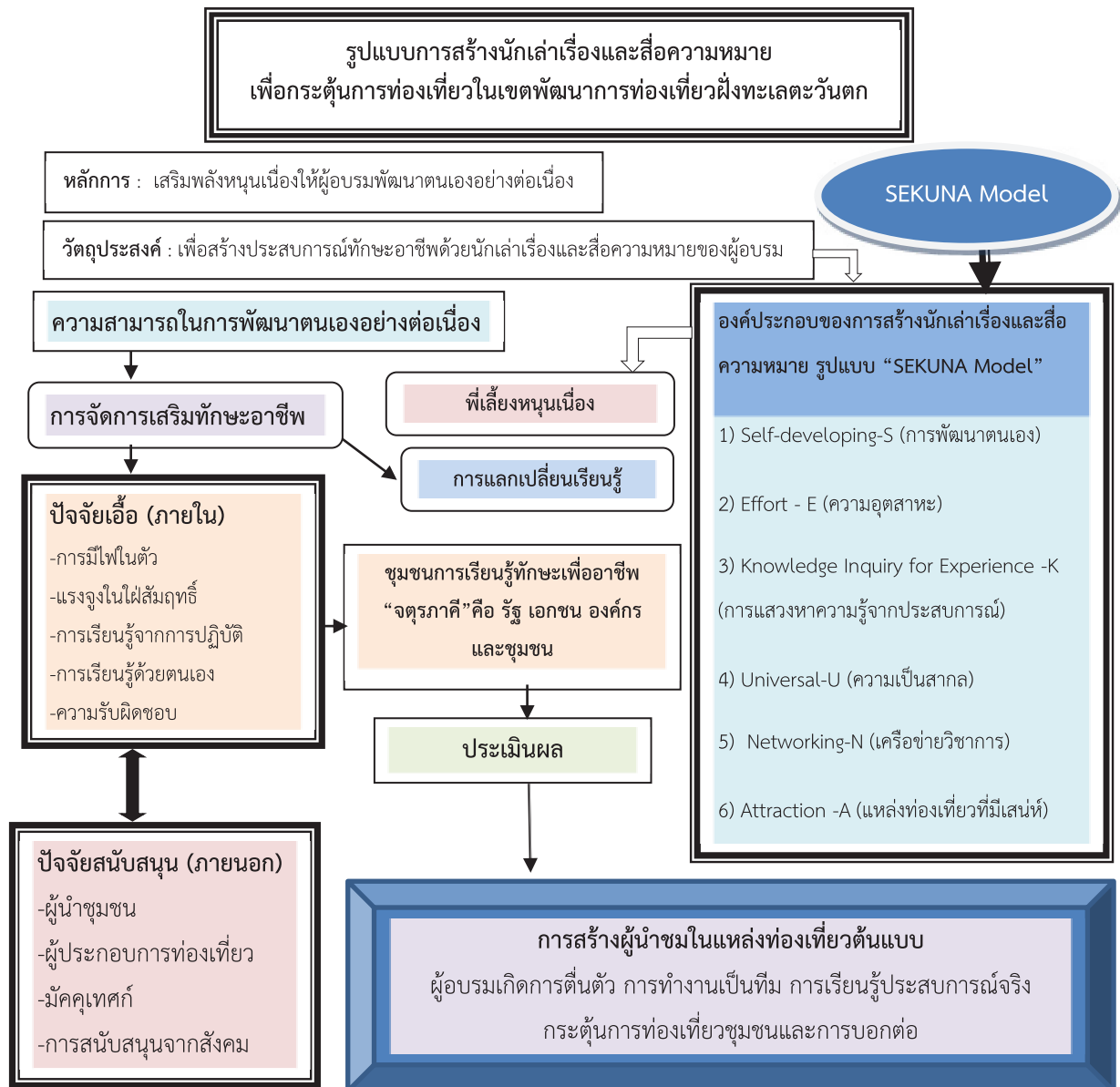
ตารางที่ 2 ผลการศึกษาศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนานักเล่าเรื่องและสื่อความหมาย ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก

ชื่อชุมชน	จุดเด่นของพื้นที่	จุดเด่นในการเรื่องเล่า
1. ชุมชนเมืองเก่าคลองกระแชง จังหวัดเพชรบุรี (ได้คะแนน 88%)	วิถีวัฒนธรรมเมืองเก่า แหล่งท่องเที่ยวคลองกระแชง ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์มีการท่องเที่ยวเชื่อมโยงในพื้นที่	วิถีวัฒนธรรมเมืองเก่า บ้านไทยสมัยอดีต ศิลปวัฒนธรรมปลายอยุธยา ลานสุนทรภู่ วัดอุโบสถหนังใหญ่วัดพลับพลา พิพิธภัณฑสถานใหญ่ บ้านประวัติศาสตร์มิตรชัย บัญชา บ้านนักเขียน เรื่องราวในอดีตโบสถ์ วิหาร ถนนคนเดิน ศิลปะริมกำแพง และอาหารพื้นถิ่น และเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาหลายวัดเด่น ๆ และเขาวัง
2. ชุมชนบ้านทางสาย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (ได้คะแนน 86%)	แหล่งท่องเที่ยวในวัดทางสาย และวัดทางสายมีการท่องเที่ยวเชื่อมโยงในพื้นที่	หมู่บ้านท่องเที่ยววันวิถี แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทะเล อาหารพื้นบ้าน อาหารทะเลโฮมเดย์ รีสอร์ท ชายทะเล วิถีธรรมชาติ ดัดกับวัดทางสายที่เป็นที่สวยงามบนเขาและเป็นที่นับถือของพุทธศาสนิกชน และเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวข้างเคียงเช่น บ้านฝายท่า ถ้ำม้าร้อง และบ้านทองเม็ดที่เป็นแหล่งแร่ทองคำที่มีชื่อเสียงของอำเภอบางสะพาน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ชื่อชุมชน	จุดเด่นของพื้นที่	จุดเด่นในการรื้อเกล้า
3. ชุมชนบ้านทุ่งมหา จังหวัดชุมพร (ได้คะแนน 84%)	แหล่งท่องเที่ยวหาดเล และวัดแก้วประดิษฐ์ มีการ ท่องเที่ยวเชื่อมโยงในพื้นที่	อยู่ในพื้นที่ที่มีน้ำทะเลสะอาดเป็นที่ 1 ของ ประเทศ เป็นจุดดำน้ำที่ขึ้นชื่อของจังหวัดชุมพร ที่ นักท่องเที่ยวนิยมมาดำน้ำ มีกิจกรรมกินปูหอยขา และอาหารทะเลในกระบอกไม้ มีวัดที่มีชื่อเสียง คือ วัดจันทร์ประดิษฐ์ จุดชมวิวที่สวยงาม
4. ชุมชนบ้านหงาว จังหวัด ระนอง (ได้คะแนน 87%)	แหล่งท่องเที่ยวหงาว ภูเขา หญ้า ชุมชนพลมีการท่องเที่ยว เชื่อมโยงในพื้นที่	จุดท่องเที่ยวที่สำคัญ ใกล้สนามบิน ใกล้ตัวเมือง มี น้ำตกหงาว และมีปูสิรินธร (ปูเจ้าฟ้า) ที่น้ำตก หงาวแห่งแรกของประเทศ ภูเขาหญ้า แหล่ง แร่ดิบที่มีร่องรอยปรากฏอยู่

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบ หลักสูตร คู่มือการสร้างนักร้องและสื่อความหมาย เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก รังรูปแบบการสร้างนักร้องและสื่อความหมาย SEKUNA Model ซึ่งได้จากการวรรณกรรมและงานวิจัยและข้อมูลในพื้นที่นำมาสร้างรูปแบบ หลักสูตรและคู่มือเพื่อให้เป็นต้นแบบต่อไป ประกอบด้วย รูปแบบ “SEKUNA Model” มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) Self-developing-S (การพัฒนาตนเอง) 2) Effort - E (ความอดุสาหะ) 3) Knowledge Inquiry for Experience -K (การแสวงหาความรู้จากประสบการณ์) 4) Universal-U (ความเป็นสากล) 5) Networking-N (เครือข่ายวิชาการ) 6) Attraction -A (แหล่งท่องเที่ยวที่มีเสน่ห์) การรับรองโดยการจัดประชุมสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อแบบกิจกรรมนักร้องและสื่อความหมาย เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตกในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.595) เมื่อพิจารณารายด้านของรูปแบบด้านที่สูงที่สุด คือ การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.514) รองลงมา หลักสูตรและคู่มือการอบรมนักร้องและสื่อความหมายองค์ประกอบของ ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.763) ด้านที่ต่ำที่สุด คือ องค์ประกอบของรูปแบบกิจกรรมนักร้องและสื่อความหมาย ($\bar{X} = 4.39$ S.D. = 0.508) ดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการสร้างนักเล่าเรื่องและสื่อความหมายเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ฝั่งทะเลตะวันตก SEKUNA

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการทดลอง และประเมินการสร้างนวัตกรรมนักเล่าเรื่องและสื่อความหมาย

3.1 ผลการทดลองรูปแบบการสร้างนักเล่าเรื่องและสื่อความหมาย พบว่า คะแนนก่อนการอบรม (Pre-test) ของผู้อบรมกิจกรรมนักเล่าเรื่องและสื่อความหมายฯ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 11.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .965 อยู่ในระดับน้อย และหลังการอบรมได้ทดสอบหลังการอบรม (Post-test) มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 15.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .692 อยู่ในระดับปานกลาง จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ส่วนผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนการอบรมและหลังการอบรมด้วย dependent t-test แบบไม่อิสระจาก

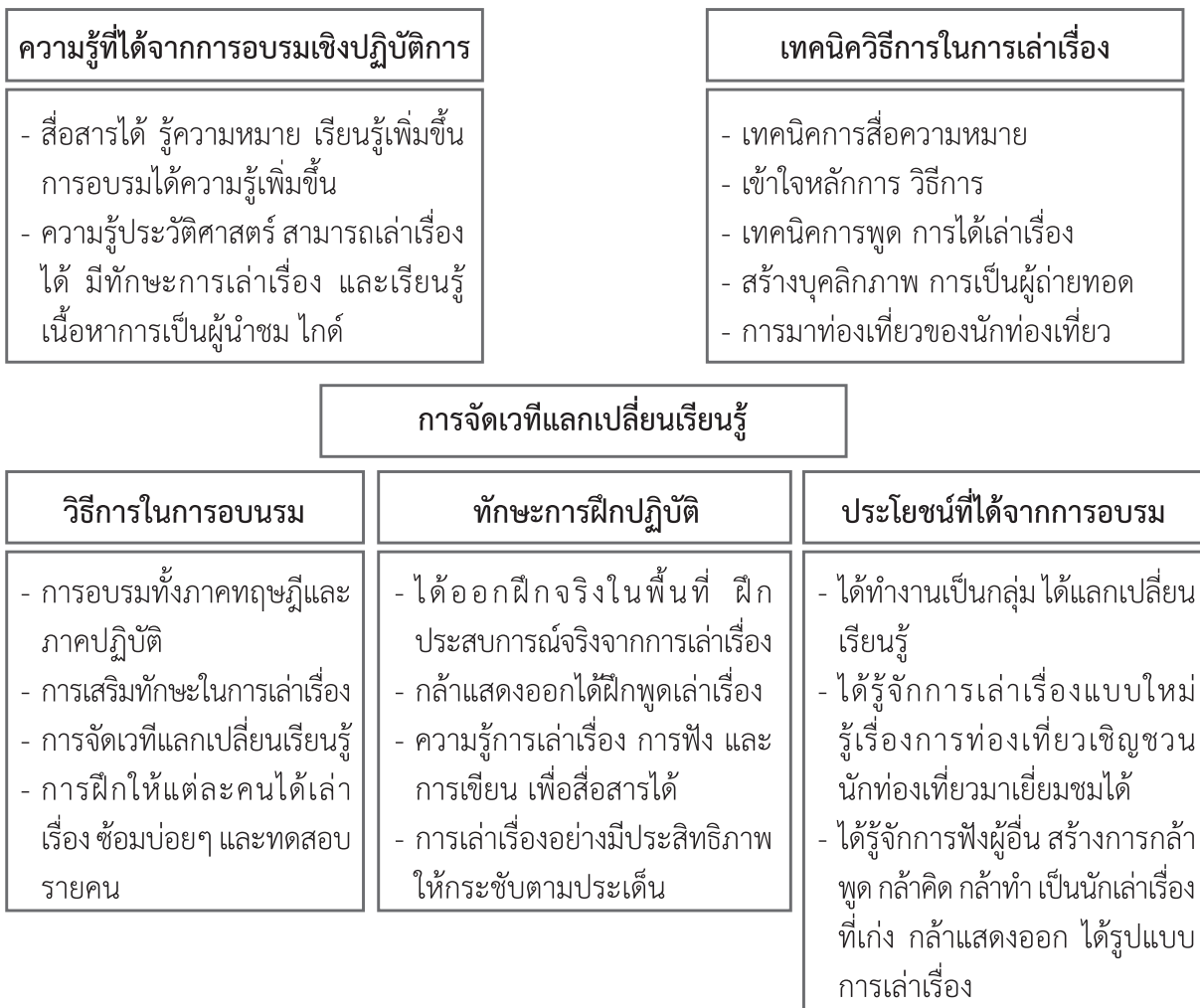
กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า เมื่อทดสอบสถิติที่ พบว่า $t = 6.812$, $Sig = 0.00$ แสดงให้เห็นว่า
คะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการการสร้างนักเล่าเรื่องและสื่อความหมาย

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	df	t	Sig
ก่อนอบรม	127	20	11.75	.965	น้อย	126	6.812*	.000
หลังอบรม	127	20	15.50	.692	ปานกลาง			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ภาพที่ 2 แสดงผลการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3.3 ผลการประเมินการสร้างนักเล่าเรื่องและสื่อความหมาย เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจในการอบรมในภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, $S.D. = .66$) ด้านการจัดอบรมอยู่ในลำดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.41$, $S.D. = .72$) รองลงมา ได้แก่ หัวข้อ/เนื้อหา/ความรู้ที่ได้จากการอบรม ($\bar{X} = 4.38$, $S.D. = .60$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาศักยภาพของพื้นที่ที่มีความพร้อมในการสร้างนักเล่าเรื่องและสื่อความหมาย เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก พบว่า เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตกมีความหลากหลายในการท่องเที่ยว ทั้งการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและ การท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมถึงการท่องเที่ยวชุมชน มีศักยภาพในการท่องเที่ยวระดับสูง เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก อุดมด้วยทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สวยงามและหลากหลาย มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการท่องเที่ยวที่ครบครัน การเดินทางสะดวก ทั้งทางรถยนต์ และรถไฟ และทางอากาศ มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและมีชื่อเสียงจากแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่มีความโดดเด่น คณะนักวิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์คัดเลือกสถานที่ท่องเที่ยว/ชุมชน กำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกเส้นทางท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวมีลักษณะทางธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น โดยอาจมีเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องโดยการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งนั้น ๆ

การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นให้เกิดความยั่งยืน หากยึดหลักตามความหมายของสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (PATA) (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวคุณภาพคือการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ที่ยึดหลักการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ประการ กล่าวคือ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ความต้องการที่จะพัฒนาคนและยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นร่วมด้วย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560) เป็นการท่องเที่ยวโดยชุมชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวที่เข้ามามีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นส่วนร่วมในการดำเนินการหรือการนำเสนอทรัพยากรท่องเที่ยวของชุมชนตนเองให้เป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและพร้อมให้บริการทางการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน สอดคล้องกับแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอ่าวไทย (The Royal Coast) มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชายหาดและหมู่เกาะตลอดแนวชายฝั่งทะเล ให้เป็น “ชายหาดและหมู่เกาะสวรรค์” เหมือนชายหาด RIVIERA ของประเทศฝรั่งเศส โดยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพในระดับ World Class Destination เพื่อรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวระดับคุณภาพ (High-End) รวมทั้งการเพิ่มการพัฒนา Man-Made Attraction เข้าไปยังพื้นที่เพื่อดึงดูดความมั่นใจของนักท่องเที่ยว และเป็นการสร้างความหลากหลายให้กับ Market Niche ในประเทศไทย โดยรูปแบบการท่องเที่ยวพื้นที่ The Royal Coast แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ (1) กลุ่มท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีจังหวัดเพชรบุรีเป็นศูนย์กลาง (2) กลุ่มท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ภูเขา ป่าไม้ อุทยานแห่งชาติ และ

ชายฝั่งทะเล มีจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และชุมพรเป็นศูนย์กลาง และ (3) กลุ่มท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีจังหวัดระนองเป็นศูนย์กลางและกำหนดแบรนด์ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560) การประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของชุมชน ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวที่เลือกทั้ง 4 จังหวัดๆละ 1 พื้นที่ด้วยเกณฑ์ต่าง ๆ กับสถานการณ์จริงที่พบว่า เป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมหรือโดดเด่น มีศักยภาพ เนื่องจากมีอัตลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่น มีภูมิปัญญา สถานที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก มีความพร้อมของพื้นที่ รวมถึงผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง และสามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่ข้างเคียงในการกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวที่สามารถขับรถท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม

2. ผลการสร้างรูปแบบ หลักสูตร คู่มือการสร้างนักเล่าเรื่องและสื่อความหมาย เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก พบว่า การจัดทำหลักสูตรการอบรมการสร้างนักเล่าเรื่องและสื่อความหมายเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก สอดคล้องกับแนวคิดของ พิจิตรา ธงพานิช (2556) ที่กล่าวถึง องค์ประกอบของหลักสูตรไว้ว่าประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะ 2) เนื้อหาและจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา 3) วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน และ 4) วิธีการประเมิน โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย ภาคทฤษฎี 6 ชั่วโมง และภาคปฏิบัติ 6 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง มีเนื้อหา กิจกรรมและการประเมิน ส่วนการร่างรูปแบบนวัตกรรมนักเล่าเรื่องและสื่อความหมายเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก ประกอบด้วย รูปแบบ “SEKUNA Model” มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) Self-developing-S (การพัฒนาตนเอง) 2) Effort-E (ความอดสาหะ) 3) Knowledge Inquiry for Experience-K (การแสวงหาความรู้จากประสบการณ์) 4) Universal-U (ความเป็นสากล) 5) Networking-N (เครือข่ายวิชาการ) 6) Attraction - A (แหล่งท่องเที่ยวที่มีเสน่ห์) เงื่อนไขของการใช้โมเดล “SEKUNA Model” ที่ได้นี้เป็นเพียงแบบจำลอง ซึ่งต้องนำไปจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการ (Action Plan) เพื่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องด้วยการเสริมทักษะประสบการณ์ทักษะอาชีพเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก รวมถึงกำหนดประเด็นรายละเอียดของการสร้างตามหลักสูตรและคู่มือที่กำหนดในการเสริมพลังให้ผู้อบรมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องต่อไป

การรับรองโดยการจัดประชุมสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการสร้างนักเล่าเรื่องและสื่อความหมายเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จึงเห็นได้ว่าการสร้างนักเล่าเรื่องเป็นการพัฒนาศักยภาพคนในชุมชน ให้มีความสามารถในการเล่าเรื่องของท้องถิ่น มีวิธีการไม่ยุ่งยากซับซ้อน สามารถใช้ได้กับทุกกลุ่มเป้าหมาย ให้สามารถเล่าเรื่องประสบการณ์ในท้องถิ่น แหล่งท่องเที่ยว วิถีชีวิต ภูมิปัญญา เทคนิควิธีการในการสร้างนักเล่าเรื่อง ต้องมีการค้นหาภูมิปัญญา อัตลักษณ์เด่นในชุมชน การศึกษา SEKUNA Model ซึ่งได้จากวรรณกรรมและงานวิจัยและข้อมูลในพื้นที่นำมาสร้างรูปแบบ หลักสูตรและคู่มือเพื่อให้เป็นต้นแบบต่อไป การเตรียมการเล่าเรื่อง ฝึกปฏิบัติสร้างนักเล่าเรื่อง (นรินทร์ สังข์รักษา และคณะ, 2561) ดังนั้นการเล่าเรื่องจึงอาจเรียกว่า “Success Story” ด้วยเหตุนี้เทคนิคการใช้ความสำเร็จ มาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ร่วมกัน นำเอาเรื่องราวความสำเร็จ มาเล่าเป็นเรื่องราวเล่าแรงบันดาลใจในการสร้างบรรยากาศเชิงบวก หรือเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (นรินทร์ สังข์รักษา, 2552) จึงสามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ขององค์กรด้วยการสร้างโลก และสร้างแรงบันดาลใจได้จากเรื่องเล่า (นภาพร หะวานนท์, 2552) ดังนั้น ประสบการณ์ที่ผู้มาเยือนไม่ได้คาดคิดว่าจะพบ

จนถึงตะลึงในการต้อนรับ การดูแล และจัดโปรแกรมที่ทำให้รู้สึกประหลาดใจที่ได้พบ สร้างความรู้สึกในแง่บวกประทับใจ (นรินทร์ สังข์รักษา และคณะ, 2561 : 495) ผู้เข้าร่วมอบรมจึงต้องพัฒนาตนเองในทักษะอาชีพ การดำเนินการเพิ่มพูน ทักษะ ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ และเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของตน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงตัวเองให้เหมาะสมเพื่อสนองความต้องการและเป้าหมายของตนเอง หรือเพื่อให้สอดคล้องกับสิ่งที่สังคมคาดหวัง

3. ผลการทดลอง และประเมินการสร้างนักเล่าเรื่องและสื่อความหมาย เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก พบว่า ผู้อบรมมีคะแนนก่อนการอบรม (Pre-test) คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .965 อยู่ในระดับน้อย และคะแนนหลังการอบรม (Post-test) มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 15.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .692 อยู่ในระดับปานกลาง จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ส่วนผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนการอบรมและหลังการอบรมด้วย dependent t-test แบบไม่อิสระจากกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า เมื่อทดสอบสถิติที่ พบว่า $t = 6.812$, $Sig = 0.00$ แสดงให้เห็นว่าคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับนรินทร์ สังข์รักษา และคณะ (2561) ได้การวิจัยและพัฒนา ค้นหาและสร้างนักเล่าเรื่องราว เรื่องเล่าในชุมชนเป้าหมาย 20 ชุมชนที่พบว่า ชุมชนที่คัดเลือกทั้ง 20 ชุมชนมีทุนชุมชนที่ประกอบด้วยทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม อัตลักษณ์ ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา และจุดเด่นที่สามารถนำเสนอเรื่องเล่า นำมารวบรวมข้อมูลเป็นสื่อแผ่นพับ VCD และหนังสือเรื่องเล่าแต่ละชุมชน รวม 20 ชุมชน จัดทำหลักสูตรและคู่มือการอบรม ผลการอบรม บุคลากรในชุมชนได้รับความรู้ และมีทักษะในการเล่าเรื่องราว เรื่องเล่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีชีวิต ที่น่าสนใจให้แก่นักท่องเที่ยว จำนวน 20 ชุมชน รวม 573 คน ดังนั้นจะเห็นว่าการเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อเรามีความพร้อมที่จะเรียน เมื่อเรามีจุดประสงค์ที่แน่นอนและมีเหตุผลที่ดีในการที่จะเรียนบางสิ่ง ก็จะเป็นการง่ายยิ่งขึ้นที่จะรับการสอนนั้น และทำให้เกิดผลสำเร็จในการเรียนรู้ได้ (สุชา จันทน์เอม, 2544) การเรียนรู้จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง สิ่งแรกที่มีมนุษย์ขาดไม่ได้ ทั้งยังต้องเสริมสร้าง และพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

สรุป

เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก มีความหลากหลายในการท่องเที่ยว ทั้งการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมถึงการท่องเที่ยวชุมชน มีศักยภาพในการท่องเที่ยวระดับสูง เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลัก อุดมด้วยทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สวยงามและหลากหลาย ทั้งสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณสถาน และแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ มีการส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการท่องเที่ยวที่ครบครัน การเดินทางสะดวก ทั้งทางรถยนต์ และรถไฟ และทางอากาศ มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและมีชื่อเสียง จากแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่มีความโดดเด่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้อบรมมีการพัฒนาทักษะชีวิตในการนำวิถีชีวิต ภูมิปัญญา อัตลักษณ์ของท้องถิ่นมาเล่าเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยวได้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คือ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงมหาดไทย ควรเน้นการสร้างทักษะชีวิต (Life Skill) ดึงศักยภาพของนักร้องและสื่อความหมายให้รักในอาชีพที่เหมาะสม เน้นการจัดนวัตกรรมการลงมือปฏิบัติจริง เสริมสร้างประสบการณ์ตรงในลักษณะของการเรียนรู้เชิงลึก (Active Learning) ให้ได้ลงมือทำและแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า การสร้างนักร้องและสื่อความหมายจนมีความรู้ ทักษะเล่าเรื่อง การท่องเที่ยวในชุมชนได้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คือ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงมหาดไทย ควรมีการขยายผลไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆที่มีศักยภาพและความพร้อม เพื่อสร้างงานสร้างรายได้ ทั้งยังส่งเสริมให้แหล่งท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนมากขึ้น

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า การสร้างนักร้องและสื่อความหมายต้องมีการพัฒนาคุณภาพการบริการให้มีมาตรฐานควบคู่ไปด้วยเพื่อสร้างความเชื่อมั่น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คือ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงมหาดไทย ควรมีแนวทางในการพัฒนาให้มีแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มีการบริการคุณภาพให้เพิ่มมากขึ้น สามารถรองรับนักท่องเที่ยวคุณภาพ โดยสนับสนุนการพัฒนา การสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานการบริการให้กับพนักงานทุกคน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการขับเคลื่อนการพัฒนาหนังสือเรื่องเล่าในตำนานเมืองเก่า นักร้องและสื่อความหมายเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตกในกลุ่ม “จตุรภาคี” ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กร และชุมชน

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างแหล่งพื้นที่ที่มีลักษณะเดียวกันกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตกและเมืองรอง เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความเหมือน ความแตกต่าง สภาพปัญหา และผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. ควรมีการศึกษาการปรับตัวของผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และรูปแบบพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวรูปแบบใหม่หลังยุค COVID-19 โดยเน้นการท่องเที่ยวในวิถีใหม่ (New Normal) เช่น การขับรถท่องเที่ยวด้วยตนเอง (Self-Drive Tourism)

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (บพข.)

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.(2560). *แผนแม่บทการพัฒนาเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันตก พ.ศ. 2560- 2564*. กรุงเทพฯ : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). *รายงานสถิติจำนวนนักท่องเที่ยว ปี 2562*. กรุงเทพฯ : กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2562). *ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ. 2565-2569*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ดาราวรรณ ญานะนันท์ และคณะ. (2564). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ การพัฒนาเรื่องราว สร้างเนื้อหา สื่อดิจิทัล กิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยว และคุณภาพบริการเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก*. กรุงเทพฯ: หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (บพข.)
- อึ้ง บั้วศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.
- นภาพร หะวานนท์. (2552). “วิธีการศึกษาเรื่องเล่า : จุดเปลี่ยนของการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์”. วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง. ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (พ.ค.-ส.ค. 2552). ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น หน้า 31-39.
- นรินทร์ สังข์รักษา. (2552). *การจัดการความรู้กับภูมิปัญญา*. เอกสารประกอบการสอนวิชา 264504, นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นรินทร์ สังข์รักษา. (2559). *ตำราการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา*. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นรินทร์ สังข์รักษาและคณะ. (2561). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการค้นหาและสร้างมูลค่าเพิ่มจากอัตลักษณ์เรื่องราว เรื่องเล่าของชุมชน*. กรุงเทพฯ : กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- นรินทร์ สังข์รักษาและคณะ. (2561). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ รูปแบบความหลากหลายของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แม่น้ำแม่กลองเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มศักยภาพสูง*. นครปฐม : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิจิตรา ธงพานิช. (2556). *การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎี หลักการ แนวคิด ทิศทาง แนวโน้ม*. พิมพ์ครั้งที่ 5. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- สุชา จันท์เอม. (2544). *จิตวิทยาทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ภาษาต่างประเทศ

- Cambell C. (2010). *Creative Tourism Providing a Competitive Edge*. Tourism Insight. Retrieved June 12, 2022, from www.insights.org.uk/a.
- Megginson D. & Pedler M. (1992). *Self-development a facilitator's guide*. London: McGraw-Hill.
- World Tourism Organization and European Travel Commission. (2009). *Handbook on Tourism Destination Branding*. Madrid, Spain: The World Tourism Organization
- Richards, G. and Raymond, C. (2000). *Creative Tourism*. ATUAS News.no23 : 16-30.
- Taba , H. (1962). *Curriculum development : Theory and practice*. New York : Harcourt Brace and World.

คณะผู้เขียน

ศาสตราจารย์ ดร. นรินทร์ สังข์รักษา

สาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
1 หมู่ 3 ตำบลสามพระยา อำเภอสอง อำเภอสอง จังหวัดเพชรบุรี 76120.
e-mail: narin_324349@yahoo.co.th

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สวรรยา ธรรมอภิพล

สาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
1 หมู่ 3 ตำบลสามพระยา อำเภอสอง อำเภอสอง จังหวัดเพชรบุรี 76120
e-mail: sawanya@ms.su.ac.th

รองศาสตราจารย์ ดร. วรณวีร์ บุญคุ้ม

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
6 ถนนราชมรรคาใน อำเภอ เมือง จังหวัด นครปฐม 73000
e-mail: bwannawee@gmail.com

อาจารย์ ดร. อัจฉรวรรณ เพ็ญวันศุกร์

สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
38 หมู่ 8 ถนนหาดเจ้าสำราญ ตำบลนาวิ่ง อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000
e-mail: atcharawan_mam@hotmail.com